

anden Deel af Forespørgslen angik Annex og Mensalgodsset. Det er bekendt, at der i Aaret 1809, under 19de Mai, udkom et Rescript, som befalede, at Annex og Mensalgods, snarst Noget deraf blev fæstet, skulde sælges ved offentlig Auction, uden at der var taget noget som helst formildende Hensyn til den hidtilværende Bruger's Familie. Der var ved denne Befaling kun taget Hensyn til at skille Godsset fra Præstekaldet, men tillige indvinde den størst mulige Kjøbesum for disse (Hør!). Denne Bestemmelse er ogsaa forlængst tilbagefaldt, nemlig ved Rescr. af 31te Juli 1822, og der foreligger efter den Tid ingen almindelig Regel for dette Gods's Behandling. Bestyrelsen har derfor alene kunnet holde sig til Regjeringens almindelige Bestræbelser med Hensyn til Landbosforholdene og tage dem til Maalestok, saavidt man var berettiget dertil. Nu danner man sig undertiden en overdreven Forestilling om Betydningen af dette Mensalgods; der savnes desto værre statistiske Oplysninger om Omfanget deraf, og det har ikke været mig muligt paa en Tid, da jeg ideligt med Hensyn til Krigsskatten o. s. v. har maattet kræve den ene Oplysning efter den anden indsendt, at tilbeibringe de statistiske Angivelser, som jeg onskede; men jeg har dog gjort mig Umage for, at gjøre mig Forholdet selv nogenlunde klart, forsaavidt de utilstrækkelige Materialier tillod det, og jeg vil meddele nogle heraf fremgaaende Notitser. Der har i dette Aar fra 1ste Januar indtil for omtrent 3 Uger siden været indrykket i Departement's Tidenden Beretninger om 68 ledige Præstekald, disse hore naturligtvis ikke til nogen særlig Art eller Klasse; det er dem, som tilfældigtvis have været ledige og ere komne til Befættelse i denne Tid. Af disse 68 Præstekald have de 27 aldeles ingen Indtægt af Annex og Mensalgods; ved de 41 er der anført Indtægter af saadant Gods, men dette er dog for en ikke ringe Deel ikke Fæstegods; ved mange Kald er det nogle faa Leiehuuse, ved andre er det Arvefæstegods, hvoraf en Indtægt er forbeholdt, ja, ved et Par Tilfælde er jeg tilbøielig til at troe, at der under denne Rubrik er opført en Renteindtægt af en Capital, som er vundet ved Afhændelsen af saadant Gods til fuldstændig Eiendom; flere

Tilfælde forekomme ogsaa, hvor det saakaldte Mensal- og Annexgods ikke er Andet end en ganske ringe Herlighedsrettighed, som Kaldene have til Gaardene, hvormod de øvrige jorddrottlige Rettigheder udøves af Private som Ciere. Idet jeg nu skal omtale Annex og Mensalgods's Behandling under mit Ministerium og mine Grundsætninger i saa Henseende, maa jeg begynde med at bemærke, at der ikke paa dette Gods hviler noget saadant tidligere Tilfagn, eller har fundet saadanne Forhandlinger Sted, som ved Domænegodsset; man har ikke vaft saadanne Forhaabninger eller Krav, som ved dette; men ikke destomindre har det fra det første Dieblck, jeg fik at gjøre med nogen saadan Sag, ikke alene ikke været mig tvivlsomt, at man maatte bestrebe sig for efterhaanden at afløse Annex og Mensalgodsset, og at lade det overgaae til Selveiendom eller til Arvefæste, hvor dette Sidste meest attraaedes, men jeg har ligesaavel erkjendt, at man i disse Forhold i det Enkelte maatte vise al mulig Billighed, og den Tvivl, jeg kan have, er, om jeg ikke i Indrømmelsen af denne Billighed har overskredet den mig tillagte Competence; jeg er i det Ringeste gaet saavidt, som jeg paa nogen Maade har kunnet. Jeg troer, at et saadant Resultat skal fremgaae af de Oplysninger, jeg i det Enkelte om adskillige saadanne Forhandlinger skal angive. Naar jeg foreløbgt med Hensyn til Resultatet vil bemærke, at, siden jeg indtraadte i Ministeriet, beløbe Afhændelserne af Annex og Mensalgods til Arvefæste sig til lidt over 17 Tdr. Hartkorn og til Selveiendom til lidt over 13 Tdr. Hartk. — idet Hele 30 Tdr. Hartk. — saa er det i og for sig ikke et meget stort Beløb, men det omfatter et temmelig stort Antal Steder, og Beløbet er ikke ringe i Forhold til det hele Beløb, som her handles om, især naar man betænker de Vanffeligheder, som saadanne Forhandlinger have, idet man skal forene Manges Interessé, og indhente mange Oplysninger. Jeg skal nu tillade mig at give nogle Meddelelser, som i det Enkelte kan bekræfte, hvad jeg før sagde om den Synsmaade, hvorfra disse Sager af mig ere betragtede og behandlede. — Meget kort efter min Indtræden i Ministeriet blev det under